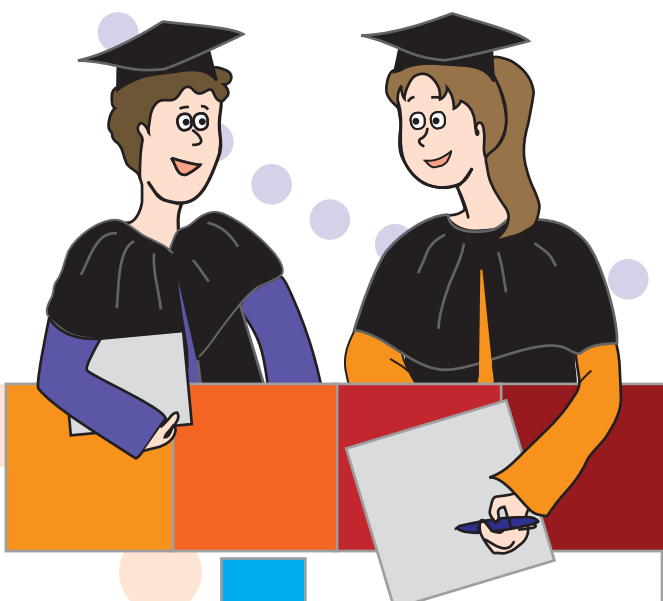

חוקים וכללים

יחידת לימוד לבתי ספר בחינוך הדתי

מבוא

האדם הוא יצור חברתי בטבעו. הצורך של האדם לחיות בחברה אינו עונה רק על הרצון להפיג את בדידותו של היחיד, אלא יש לו תפקידים משמעותיים בסיפוק צרכיו של היחיד. יתר על כן לחברה יש ערך מוסף העולה על צירוף סך כול הפרטים שבה. לדוגמה, במסורת היהודית, לציבור יש מעמד הלכתי ורוחני מיוחד.

כדי שחברה תוכל להתקיים, יש צורך שיהיה בה סדר. אם כל פרט יעשה כרצונו עלולה להיווצר אנרכיה, והחברה לא תוכל לתפקד כחברה. סדר זה מושג באמצעות כללי התנהגות – חוקים.

כבר בראשית התהוות עם ישראל, ביציאת מצרים, היה צורך להגדיר מערכת ברורה מאוד של תפקידים – לדוגמה כהנים ולויים – וסדרי מסע מוקפדים מאוד, כדי למנוע אנדרלמוסיה.

אולם אין די בחוקים לבדם, צריך שמישהו יאכוף אותם כדי שלא ייחשבו כ"אות מתה". רבי חנינא סגן הכהנים אומר: הן מתפלל בשלומה של מלכות, שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו" (אבות פרק ג, משנה ב'). כדי שחברה תוכל להתקיים, צריך שלטון שיכפה את שמירת החוק.

לכאורה, ככל שהשלטון חזק יותר יש ביכולתו לאכוף בצורה טובה יותר את שמירת החוקים, ונשאלת אפוא השאלה: אולי עדיף שלטון רודני?

במבט שטחי עשוי שלטון דמוקרטי להיתפס כחלש יותר משלטון רודני, אולם שלטון רודני מכיל במהותו בעיה חמורה פי כמה – החוסר בהגנה על האזרחים מפני השלטון. בחברה דמוקרטית לא אמורים להיות חוקים בלתי מוסריים. לכן כאשר חוק אינו מוסרי ופוגע בזכויות אדם, יש צידוק מוסרי לא לקיימו.

יתרון נוסף שיש במהות השלטון הדמוקרטי, הוא שהאזרחים שותפים לקביעת החוקים ואין הם נכפים עליהם. בעקבות זאת, האזרחים מונעים לשמירת החוק גם מצד ההזדהות עם החברה וגם מצד עצם ההכרה בחשיבות החוק. בנקודות אלו ובאחרות נעסוק ביחידה שלפנינו.

אנו מאחלים לכם לימוד פורה ומעניין
צוות יסודות

יחידת לימוד והפעלה בנושא חוקים וכללים

מטרות חינוכיות

1. ללמוד שמטרת החוקים היא לקיים סדר בחברה;
2. להכיר בכך שבחברה חופשית, חוקים מתקיימים על בסיס הסכמה ושותפות;
3. ללמוד שמטרת החוקים בחברה הדמוקרטית היא, בין השאר, להגן על הפרט בחברה;
4. להכיר בחובת הציות לחוקים ולדון באפשרות שתיווצר התנגשות בין דרישות החוק לבין רצונותיו של הפרט.

מבנה היחידה

שיעור ראשון

ללמוד שמטרת החוקים היא לקיים סדר בחברה	- מטרת	בלי חוקים אין סדר	נושא השיעור
להכיר בכך שבחברה חופשית, חוקים מתקיימים על בסיס הסכמה ושותפות	-	דף "יש סדר בג'ונגל?!"	חוקים נלווים
קריאת מכתב	- מהלך הפעילות	45 דקות	זמן-מולץ
ניתוח סיפור	-		
דיון	-		

שיעור שני

ללמוד שמטרת החוקים בחברה הדמוקרטית היא, בין השאר, להגן על הפרט בחברה	- מטרת	חוקים כמגנים	נושא השיעור
הקראת סיפור	- מהלך הפעילות	דף "על דגים ועל אנשים"	חוקים נלווים
הצגה	-	45 דקות	זמן-מולץ
השלמת היגדים	-		
כתב חידה	-		

שיעור שלישי

להכיר בחובת הציות לחוקים ולדון באפשרות שתיווצר התנגשות בין דרישות החוק לבין רצונותיו של הפרט	- מטרת	חובת הציות	נושא השיעור
סידור אירועים לפי סדר	- מהלך הפעילות	דף "רבן גמליאל ורבי יהושע"	חוקים נלווים
משחק אלתור (אימפרוביזציה)	-	קרטיסי דמויות	
		אביזרים להצגה	
		45 דקות	זמן-מולץ